

الگوی راه‌رشی توانمند سازی در مناطق

روستایی گیلان

استادار علی‌اکبر

تالیف:

مهندس علی حسین زاده - مهندس مریم نیا

ویرایش:

فرشته فرزانه فرد

انتشارات حق شناس
HAGHSHENASS
PUBLICATION

۱۳۹۲

سرشناسه : حسین زاده، علی، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور : الگوی آموزشی توانمندسازی در مناطق روستایی
گیلان/ تالیف علی حسین زاده، اصغر جدی نیا؛
ویراستار فرشته فرزانه فرد.
مشخصات نشر : رشت: حق شناس، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری : ۸۸ ص.: مصور، جدول .
شابک : ۴۵۰۰۰ ریال 1-99-5228-600-978
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : روستائیان -- ایران -- گیلان -- آموزش
موضوع : آموزش حرفه‌ای -- ایران -- گیلان
موضوع : آموزش روستایی -- ایران -- گیلان
شماره افزوده : جدی نیا، اصغر، ۱۳۴۰ -
شناسه افزوده : فرزانه فرد، فرشته، ویراستار
رده بندی کتاب : DSR ۲۰۴۹ / ۸۹ آ ۱۸۱۳۹
رده بندی دیویی : ۹۵۵/۲
شماره کتابشناسی : ۳۳۰۰۱۸

نام کتاب : الگوی آموزشی توانمندسازی در مناطق روستایی گیلان
نویسنده : مهندس علی حسین زاده - مهندس اصغر جدی نیا
ناظرین طرح : مجید پورعیسی - فنجیری - کاظم یوسفی
ویراستار : فرشته فرزانه فرد
ناشر : نشر حق شناس
چاپ اول : ۱۳۹۲ زمستان
چاپخانه و صحافی : طرفه
لیتوگرافی : همراهان
قیمت : ۴۵۰۰۰ ریال
شمارگان : ۱۰۰۰
شابک : ISBN 978-600-5228-99-1 ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۲۸-۹۹-۱

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مرکز نشر و پخش : رشت - سبزه میدان - نبش بیستون - مرکز تجاری سبز
تلفن: ۲۲۴۴۴۱۴ نمایر: ۲۲۴۶۷۶۹ همراه : ۰۹۱۱۶۳۲۷۸۲۰

E-mail: Haghshenass_publication@yahoo.com

www.Haghshenass.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	تشیخ و گفتار
۹	مقدمه
	فصل اول: اهمیت و ضرورت
۱۴	اهمیت و ضرورت توانمندسازی
۱۶	تئوری‌ها و نظریه‌ها در توانمندسازی و برنامه ریزی
۱۶	انواع برنامه ریزی
۱۸	تعریف توانمندسازی
۱۹	۱- دیدگاه مکانیسم
۱۹	۲- دیدگاه ارگانیک
۱۹	حوزه‌های توانمندسازی
۲۰	۲- نظریه‌های توانمندسازی
۲۳	نقش آموزش در توانمندسازی روستایی
۲۵	سطح هنجار ساز
۲۵	سطح مفهومی
۲۷	سطح عملی
۳۰	توانمندسازی در سایر نقاط دنیا
۳۱	اهداف عملیاتی طرح توانمندسازی در روستاهای نمونه استان
۳۲	کلیات عملیات اجرایی پروژه توانمندسازی طرح روستاهای نمونه

فصل دوم: روشهای اجرای پروژه‌های توانمندسازی روستایی

۳۴	الف - پروژه‌های مقدماتی توانمندسازی
۳۴	۱- آموزش شالیکاران
۳۴	۲- ارتقای سطح آگاهی و توانایی جوانان (زنان و مردان)
۳۶	۱- آموزش مدرسه در مزرعه (F.F.S)
۳۸	روش اجرا
۳۹	اهداف مدرسه در مزرعه
۴۰	پنج اصل اساسی در تهیه مدرسه در مزرعه
۴۰	بهداشت در کشاورزی
۴۱	عوامل زیان آور ناشی از کمبودسوزان و دامداران
۴۲	نتایج
۴۲	۲- IPM مدیریت تلفیقی آفات و بیماریهای گیاهی
۴۴	چگونه با مدیریت تلفیقی آفات و بیماریها هماهنگ شویم
۴۸	اهداف
۴۹	۳- طرح اجرای ورمی کمپوست (خانه به خانه)
۵۲	اهمیت و ضرورت
۵۳	اهداف
۵۴	اهداف جانبی
۵۴	کلیات طرح
۵۵	ورمی کمپوست چیست؟
۵۸	موارد استفاده ورمی کمپوست
۵۸	عناصر موجود در ورمی کمپوست

۵۸	کلیات طرح
۵۸	برتری ورمی کمپوست به کمپوست معمولی
۵۹	کرم های قرمز
۶۰	روش اجرا
۶۱	مورث در ۴ مرحله
۶۱	الف - مراحل آموزش و دیدار
۶۱	ب - خاک
۶۱	ج - تشریح
۶۲	۴- آموزش پرورش ماهیان آبزی
۶۲	اصول ساخت استخر
۶۳	خصوصیات فیزیک و شیمیایی آب
۶۳	خصوصیات خاک
۶۳	خصوصیات کلی استخر
۶۴	اقدامات لازم برای ساخت استخر
۶۴	قسمت های یک کارگاه پرورش ماهی گرمابی
۶۵	پرورش لارو تا بچه ماهی نوری
۶۵	آماده سازی استخر
۶۷	انتقال لارو
۶۷	تغذیه لاروها
۶۸	صید
۶۹	پرورش بچه ماهیان انگشت قد
۷۰	محاسن استخرهای خاکی کوچک

۵- دوره آموزشی آشنایی با کامپیوتر و اینترنت کاربردی ۷۰

آشنایی با کامپیوتر ۷۱

اینترنت کاربردی ۷۱

۶- دوره آموزش مهارت‌های شغلی ۷۳

دوره آموزشی کارآفرینی و مهارت‌های کسب و کار ۷۴

فصل سوم: شیوه اجرا و پیاده سازی برنامه‌های توانمندسازی

واقع‌گراوری ۷۸

اهداف ۷۹

شیوه اجرا و پیاده سازی برنامه‌های توانمندسازی ۷۹

الف - نحوه و سلسله مراتب تیمی برگزاری دوره‌های توانمندسازی در روستاهای

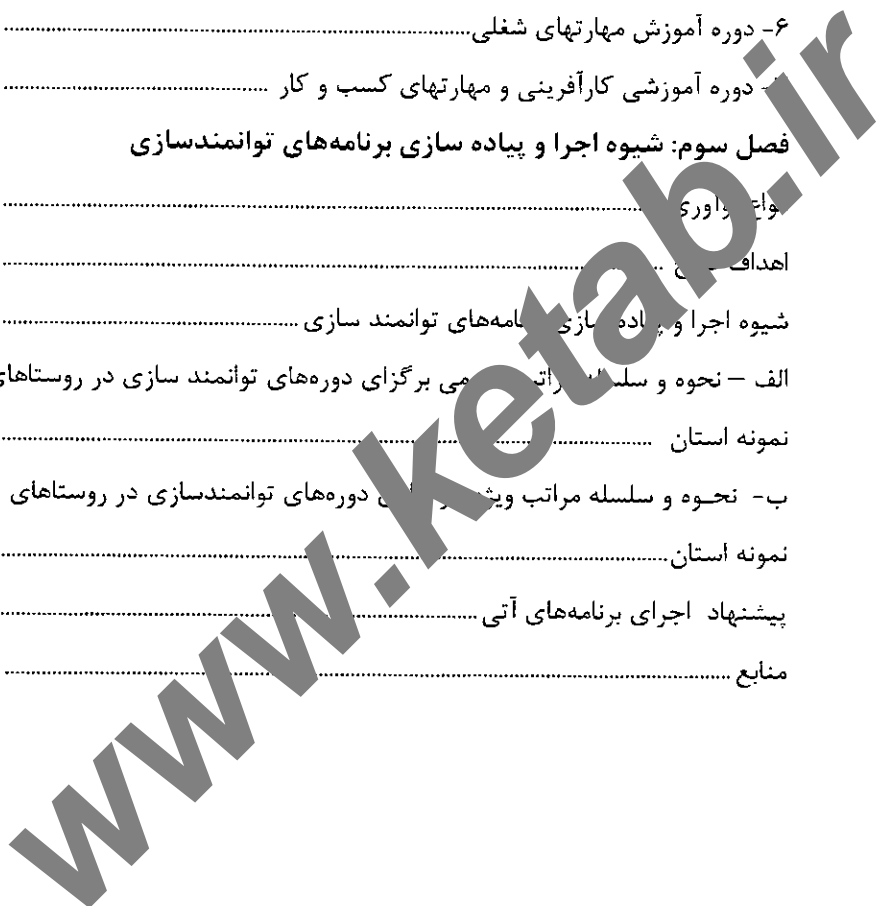
نمونه استان ۷۹

ب- نحوه و سلسله مراتب و شیوه برگزاری دوره‌های توانمندسازی در روستاهای

نمونه استان ۸۲

پیشنهاد اجرای برنامه‌های آتی ۸۳

منابع ۸۷

پیشگفتار:

به منظور نیل به موفقیت در جوامع، ازجمله جوامع محلی و روستایی ایجاد تغییر و بهبود در تمامی بخش‌های جامعه ضروری است. که پایه و اساس آن انجام تغییرات در حوزه منابع انسانی است. افزایش توانمندیهای ساکنان این مناطق موجبات تحول آفرینی و زمینه‌های رشد و تعالی این جوامع و توسعه دهن زار را در پی خواهد داشت.

افزایش مهارت‌های فنی و تخصصی، گسترش سطح آگاهی‌های اجتماعی و دانش عمومی، یکی است که نقش مهم و سازنده‌ای در توانمندسازی مردم خواهد داشت که در همین امر پیدایش زمینه‌های توسعه انسانی است.

تحول آفرینی و ایجاد نهادها، نمونه، بدون تکیه به مشارکت عمومی و همکاری تمامی ساکنان آن مجموعه‌ها، همراه با مشکلات و موانع پیچیده‌ای مواجه می‌باشد از اینرو اولین گام در تعیین الگوی روستاهای نمونه استان، افزایش توانمندسازی سرمایه‌های انسانی این روستاها به شمار می‌آید.

بدین منظور مجموعه اقدامات و برنامه‌هایی توسط سازمان و کمیته راهبری توسعه روستایی استان و کارگروه‌های مرتبط آن طرح شده که به مرحله اجرا در آمده که بدین وسیله از کلیه دست‌اندرکاران این امر تشکر می‌گردد. علاوه بر این جا دارد از دبیرخانه شورای اجرایی از جمله نمایندگان و بخش‌داران و سازمان‌های جهادکشاورزی، پارک علم و فن آوری، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و سایر اعضا و همچنین مشاور مادر طرح و مشاورین اجرایی و مطالعاتی و بویژه دست‌اندرکاران طرح‌ریزی و اجرای برنامه توانمندسازی و دهیاران محترم روستای دستک و روستای سقالکسار که نهایت همکاری را داشته‌اند، تشکر نمود.

امید آنکه در سایه این تلاشها و تقویت برنامه توانمند سازی در حوزه روستاهای نمونه شاهد افزایش مهارت و انگیزه ساکنان که عوامل اصلی تغییر برای بهبود زندگی می‌باشند، بوده و نقش مشارکت‌پذیری فزاینده‌ای در روستاهای مورد هدف شکل گرفته و تثبیت گردد.

انشاءا...

سید عیسی مهدوی

مدیرکل دفتر امور روستایی و شوراهای

استانداری گیلان

مقدمه:

روستاهای گیلان، از جمله مناطق مهم تولیدی با جاذبه‌های توریستی و گردشگری می‌باشد که ایجاد امکانات رفاهی و اجتماعی برای ساکنین آن می‌تواند علیرغم توسعه روند اقتصادی در جامعه، سبب آماده شدن بستری مناسب برای انتقال مطالب زیربنایی در روستا و مانع مهاجرت روستائیان به شهر و جذب هرچه بیشتر توریست خواهد گردید، آنچه پیش روی شماست نمونه‌های روشنی از مجموعه عواملی است که در این راستا موسسه تحقیقاتی فن آوران در روستای نمونه سقالكسار در حومه رشت و روستای دستک در حومه شهرستان استانبول ترفیبه اجرا نمود که برآیند فعالیت موسسه مذکور و تاثیرات آن را در این مجموعه مطالعه می‌فرمایید.

از دیدگاه جامعه‌شناسان، نام‌نمایی یعنی اعطای قدرت انجام کار به دیگران، افراد توانمند به صورت سرپرست یا گروهی درقبال کارشان و نتایج آن احساس مسئولیت می‌کنند و نسبت به سایر افراد غیرتوانمند از رضایت بیشتری برخوردارند که موجب بهبود کیفیت و مقدار کار می‌شود. مسئولان و مدیران جامعه نه تنها قدرت خود را از دست نمی‌دهند بلکه بر قدرت ایشان افزوده می‌شود.

پدیده‌های جدید در دنیای کنونی هر لحظه شکل می‌گیرد. هر آن، ناشناخته‌ها به عناصر و عوامل شناخته شده تبدیل می‌شوند. اگرچه این تغییر و تبدیل گسترده است اما همواره ناشناخته‌های فراوانی پیش روی بشریت خود نمایی می‌نماید، باوجود رشد و توسعه روزافزون علم و دانش، مجهولات هنوز بسیار بیشتر از معلومات و آگاهی‌های انسان است.

آنچه که مایه امیدواری است شوق آدمی برای دانستن و بیشتر دانستن است در این شوق همه موثرند بویژه عناصر و عواملی که در راه افزایش آگاهی و توانایی دیگران، برای بسط علم و گسترش و فراهم آوردن دانش، و زمینه‌های شکوفایی دیگران و برای آنکه درخت علم پربارتر شود تلاش می‌کنند.

یکی از نکات کلیدی توانمندسازی اینست که برای اجرای توانمندسازی هیچ فواید فوری یا دستورالعمل استاندارد و ویژه‌ای وجود ندارد. اجرای توانمندسازی در شرایطی ویژگی‌های خاصی داشته و بسته به شرایط و موقعیت، دست‌های تغییرات می‌گردد. زیرا توانمندسازی در خدمت یک هدف است، وسیله‌ای برای رسیدن به هدف عالی که در نهایت "توسعه انسانی" است. توانمندسازی عملی است تا تک تک آحاد جامعه خود را در مسیر توسعه بعنوان یک بازیگر فعال حساب آورند. از اینرو با تکیه به عنصر مشارکت می‌توان توانمندسازی را فعالانه پیش برد.

همچنین توانمندسازی در ادبیات توسعه و مقال ابتکارات به جامعه روستایی با رویکرد عدم تمرکز و تفویض قدرت است. تمرکززدایی رویکردی جدید در جهان امروز است که حکومت‌ها، قدرت اجرا و مسئولیت اقتصادی و برخی امور سیاسی را به مردم به ویژه فقرا اختصاص می‌دهند که در آن مفهوم مشارکت نهفته است. به عبارتی در توانمندسازی، مشارکت توسعه مشارکتی در ابعاد مختلف آن نهفته است و این مشارکت ممکن نیست مگر آنکه بخشی از اختیارات و قدرت در میان مردمان جوامع روستایی توزیع شود. اجرای طرح توانمندسازی باید به کاهش فقر، افزایش رفاه و کیفیت بالای زندگی، مشارکت در تصمیم‌گیری منجر شود و خرده فرهنگ‌های مانع

توسعه را در جامعه بزداید.

شالوده اساسی این گام، آگاهی از شرایط و موقعیت‌ها و زمینه‌هایی است که افراد با آن مواجه می‌باشند و اطلاع از موقعیت‌های جدیدی که خلق و یا بازگامی می‌شود. با ایجاد کردن بستر و لوازم اطلاع‌رسانی زمینه برای افزایش آگاهی و توانایی فراهم می‌گردد. و در این برنامه ما در پی آن هستیم تا با همراهی روستائیان و بسط آگاهی‌ها موقعیت‌های لازم را برای توانمندسازی مهیا کنیم.

از سوی دیگر حرکت به خوبی پیش می‌رود که متقابلاً مورد قبول مدیران جوامع محلی و مقام مردم و مخاطبان باشد. اعتماد و تعهد دو نکته کلیدی محسوب می‌شوند. جلب افکار و روان روستائیان می‌توان مشارکت آنان را در پیشبرد طرح‌ها در جهت دستیابی به اهداف جلب نمود.

با گسترش ارتباطات و اعتماد بین شریان‌های حیاتی یا مایه زندگی توانمندسازی‌اند، بهتر می‌توان در این راه تلاش کرد.

در انتهای این مقدمه تاکید می‌گردد که توانمندسازی فرایندی دشوار و مستلزم صرف وقت و انرژی است، و با حوصله و بطور مداوم باید به منصفه ظهور درآید.

مهندس اصغر علی نیا

مهندس علی حسین زاده